

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Kod: HS-277 Nazwa modułu: Antropologia codzienności: rytuały narodzin i śmierci we współczesnej kulturze Polski

Rok akademicki: 2018/2019 Semestr: letni Punkty ECTS: 2

Program: Przedmioty humanistyczne i społeczne

Strona www: Język wykładowy: Polski

Osoba odpowiedzialna: dr Machowska Magdalena (magdalena.etno@tlen.pl)

Osoby prowadzące: dr Machowska Magdalena (magdalena.etno@tlen.pl)

Krótką charakterystyka modułu

Antropologia codzienności: rytuały narodzin i śmierci we współczesnej kulturze Polski. Odwołując się do szkoły historycznej "Annales", przyglądam się przemianom obyczajowym w ostatnim stuleciu w sferze narodzin, wesela i śmierci w polskiej kulturze. Ciekawią mnie tradycyjne i współczesne formy rytualne, zachowania, teksty, przesady, ikonosfera i fonosfera, współtworzące te trzy ważne życiowe doświadczenia. Wykłady będą ilustrowane fragmentami filmów oraz materiałami ikonograficznymi. Część dotycząca śmierci i żałoby zostanie najszerzej omówiona.

Opis efektów kształcenia dla modułu zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Sposób weryfikacji efektów kształcenia (forma zaliczeń)
Wiedza		
M_W001	Student zna i rozumie podstawowe terminy antropologiczne.	Esej
M_W002	Student zna historię przemian obyczajowości narodzin, weselnej, pogrzebowej z ostatniego stulecia. Poznaje specyfikę warsztatu badawczego historyka i etnologa.	Esej
Umiejętności		
M_U001	Student potrafi samodzielnie poszukiwać źródeł do badania obyczajowości.	Aktywność na zajęciach
Kompetencje społeczne		
M_K001	Student potrafi samodzielnie sformułować problem badawczy i zinterpretować go w formie eseju.	Esej

Matryca efektów kształcenia w odniesieniu do form zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Forma zajęć										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Inne	E-learning
Wiedza												
M_W001	Student zna i rozumie podstawowe terminy antropologiczne.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	Student zna historię przemian obyczajowości narodzin, weselnej, pogrzebowej z ostatniego stulecia. Poznaje specyfikę warsztatu badawczego historyka i etnologa.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności												
M_U001	Student potrafi samodzielnie poszukiwać źródeł do badania obyczajowości.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne												
M_K001	Student potrafi samodzielnie sformułować problem badawczy i zinterpretować go w formie eseju.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Treść modułu zajęć (program wykładów i pozostałych zajęć)**Wykład**

Jak było? -kilka słów o szukaniu źródeł etnograficznych i historycznych.

Podstawowe pojęcia, którymi posługuje się etnologia i antropologia: obyczaj, zwyczaj, rytuał, obrzęd, tradycja, przesady, środki apotropeiczne.

Obrzędy rodzinne: narodziny, wesele, pogrzeb. Przemiany obyczajowe w ostatnim stuleciu.

Tradycyjne rytuały i współczesne ceremonie. Słowo w rytuale i ceremonii (udzielanie dóbr za pomocą słowa czyli o rytuale błogosławieństwa w kulturze tradycyjnej).

Gatunki, funkcje i przemiany pieśni: kołysanek, pieśni weselnych i pogrzebowych.

Instrumenty, muzykanci, śpiewacy pogrzebowi.

Fotografia rodzajowa: zmiany w zakresie estetyki, tematu, formy.

Sposób obliczania oceny końcowej

Formą zaliczenia jest kilkustronicowa praca, w której Student omawia samodzielnie wybrane przez siebie szczegółowe zagadnienie, powiązane z tematyką wykładów.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Brak choć zachęcam do systematycznego, aktywnego udziału w wykładach.

Zalecana literatura i pomoce naukowe

Ogólne:

red. M. Biernacka, M. Frankowska, W. Paprocka, Etnografia Polski. Przemiany kultury ludowej, t.1., t. 2., Wrocław 1976, 1981.

P. Kowalski, Leksykon. Znaki świata. Omen – przesąd – znaczenie, Wrocław-Warszawa 1998.

Red. Z. Staszak, Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, Poznań 1987.

J. i R. Tomicy, Drzewo życia. Ludowa wizja świata i człowieka, Warszawa 1975. Warszawa 1981.

S. Czernik, Trzy zorze dziewicze. Wśród zamawiań i zaklęć, Łódź 1984.

A. Engelking, Kłątwa. Rzecz o magii słowa, Wrocław 2000.

Etnologia polska między ludoznawstwem a antropologią, Poznań 1995.

G. Jahoda, Psychologia przesądu, Warszawa 1971.

P. Lorie, Przesady. Księga wiedzy dawnej, Warszawa 1993.

P. Aries, Człowiek i śmierć, Warszawa 1989.

A. M. di Nola, Tryumf śmierci. Antropologia żałoby, Kraków 2006.

A. Fischer, Zwyczaje pogrzebowe ludu polskiego, Lwów 1921.

M. Włodarski, Ars moriendi, Kraków 1987.

N. Gancarz, Brzozowa wiek później, Zmiana kulturowa w obrzędowości narodzin i śmierci, Wrocław 2007.

J. L. Pełka, Rytuały, obrzędy, święta, Warszawa 1989.

I. Skoczek, Zwyczaje, obyczaje, obrzędy, 1986.

Wesele:

Wesela 21, red. D. Majkowska-Szajer, M. Zych, Kraków 2015.

R. Gross, Dlaczego czerwień jest barwą miłości, Warszawa 1990.

Śmierć:

A. Fischer, Zwyczaje pogrzebowe ludu polskiego, Lwów 1921.

J. Kolbuszewski, „Z głębokim żalem...” O współczesnej nekrologii, Wrocław 1997.

Jacek Kolbuszewski pod jego red. kilkanaście tomów tanatologicznych - problemy współczesnej tanatologii.

Irvin D. Yalom, Patrząc w słońce. Jak przezwyciężyć grozę śmierci, kilka wydań.

Jadwiga Wais, Bracia Grimm i siostra śmierć. O sztuce życia i umierania, Warszawa 2014.

Jacek Baczak, Zapiski z nocnych dyżurów, Kraków 1995.

Philippe Aries, Człowiek i śmierć, Warszawa 1989.

Zygmunt Freud, Żałoba i melancholia, wiele wydań.

Elizabeth Kubler Ross, Koło życia. Rozważania o życiu i umieraniu, Warszawa 2010.

Andrzej Szczeklik, Nieśmiertelność. Prometejski sen medycyny, Kraków 2012.

Sens choroby, sens życia, sens śmierci, red. Halina Bortnowska, Kraków 1984.

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

<http://bpp.agh.edu.pl/autor/machowska-magdalena-06682>

Informacje dodatkowe

-

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	30 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	8 godz
Przygotowanie sprawozdania, pracy pisemnej, prezentacji, itp.	8 godz
Dodatkowe godziny kontaktowe z nauczycielem	4 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz
Punkty ECTS za moduł	2 ECTS